SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/9066
Dok.nr:	23/27532
Arkiv:	
Saksbehandler:	Terje Kili
Dato:	23.08.2023

Drøftingssak - Planstrategi for Sortland kommune 2024-2025

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
003/23	Formannskapet	31.08.2023

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Formannskapet ber kommunedirektøren prioritere planer som skissert i drøftingsnotat.

Formannskapet - 003/23

FS - behandling:

Forslag til vedtak fra ordfører, foreslått av Karl-Erling Nordlund, Senterpartiet
Debatten tas til orientering.

Ass. kommunedirektør Terje Kili redegjorde for saken.

Votering:
Ordførerens forslag enstemmig vedtatt.

FS - vedtak:

Debatten tas til orientering.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Kommunen er, jf Plan og bygningsloven § 10-1, pålagt å ha en planstrategi som skal rulleres minst hvert fjerde år. Planstrategien skal være et dokument der kommunen, med utgangspunkt i et utfordringsnotat, drøfter kommunens mer langsiktige utfordringer. På bakgrunn av drøftingen lages et planprogram som beskriver hvilke planer kommunen har behov for framover. Planprogrammet skal angi formålet med planarbeidet, rammer, prioriterte tema, alternative strategier, opplegg for medvirkning med mer.

Formannskapet vedtok i møte 24.02.2022, Sak 002/22, Planstrategi for Sortland kommune, at Sortland kommune skal rullere den kommunale planstrategien årlig i samband med fremleggelse av kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan for neste periode. Samtidig vedtok man at det skal rapporteres på status på planarbeidet senest september hvert år. Vedtaket i februar 2022 var uttrykk for en politisk ambisjon om mer aktivt forhold til det kommunale planarbeid.

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til Planstrategi for perioden 2024-2025 til drøfting. Kommunedirektøren ber og om tilbakemelding på plan for arbeidet med planstrategi i ny kommunestyreperiode.

GENERELT OM PLANSTRATEGI

Kommunens kommuneplan omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel, og omfatter i prinsippet alle viktige mål og oppgaver i kommunen for en periode på inntil 12 år. Det er et premiss at kommunen, som en del av arbeidet med planstrategien, skal ta stilling til om det er behov for rullering eller revidering av gjeldende kommuneplan. Det er en forventning at kommunen i egen samfunnsdel tar stilling til kommunens langsiktige utfordringer og mål og strategier som så konkretiseres i sektor-, tema- og handlingsplaner.

Kommuneplanen skal videre ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år. Handlingsplanen skal revideres årlig for å fange opp nye eller endrede behov og forutsetninger og har et ettårsperspektiv i og med at det første året i handlingsdelen (økonomiplanen) kan være identisk med budsjettet. Økonomiplanen bør gjenspeile prioriteringene i samfunnsdelen. Økonomiplanen er derfor jf. kommuneloven samfunnsdelen handlingsdel.

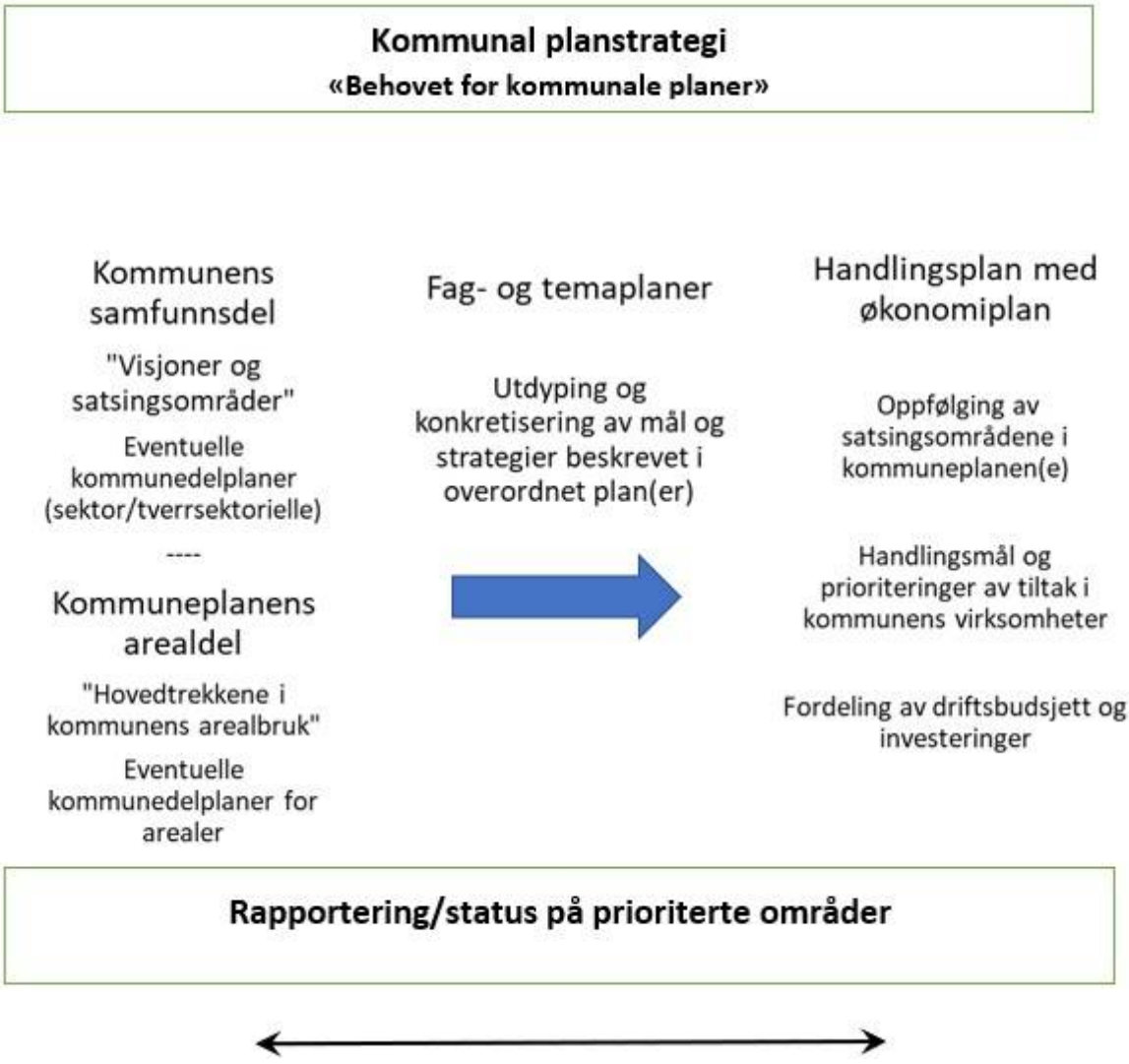
Kommunenes sektorplanlegging skal være forankret i kommuneplanens samfunnsdel der de ulike konkrete prioriteringer vises i handlingsdelen i økonomiplanen.

Kommuneplanens arealdel angir hovedtrekkene i arealdisponeringen, bl.a. krav til å sikre hensynet til helse, miljø, sikkerhet, universell utforming og barns særlige behov for leke- og oppholdsrom.

Statsforvalter i Nordland har formulert 10 råd for god kommuneplanlegging:

1. Kommuneplanleggingen må inngå i et rullerende plansystem som må være kjent og forankret både politisk og administrativt i kommunen. Planleggingen må ikke bli for komplisert og tilpasses behovet i kommunen.
2. Kommunal planstrategi er et verktøy for det nye kommunestyret for å vurdere kommunens utfordringer og planbehov i valgperioden. I planstrategien skal kommunestyret bestemme om kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel skal revideres eller videreføres uten endringer. Planstrategien skal være vedtatt innen ett år etter at kommunestyret er konstituert.
3. Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste overordnede plan. Samfunnsdelen må gi en klar retning og ha tydelige satsingsområder. Bestemmer kommunestyret at samfunnsdelen skal revideres, bør revisjonen være gjennomført i løpet av de første halvannet år av kommunestyreperioden.
4. Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen etter kommuneloven bør slås sammen. Det er viktig at de strategiske valgene og satsingsområdene i samfunnsdelen synliggjøres i dette dokumentet. Det må være mulig å se hvordan prioriteringer i samfunnsdelen er fulgt opp når en leser handlingsdel med økonomiplan.
5. Det skal ikke være konkrete tiltak i samfunnsdelen. Tiltak utvikles i hovedsak gjennom tema- og fagplaner.
6. Tiltak må kostnadsberegnes for videre innarbeiding i handlingsdel med økonomiplan. Planer med tiltak som har økonomiske konsekvenser kan ikke gjennomføres før de er gitt prioritet her.
7. Kommunen bør kritisk vurdere hvilke tema- og fagplaner det er behov for, og hvilke som trenger politisk behandling.
8. Kommuneplanens arealdel skal fastlegge hovedtrekkene i kommunens arealbruk. Arealdelen bør bygge på føringer kommunestyret har lagt i samfunnsdelen.
9. Gode rutiner for rapportering og evaluering er viktig for en effektiv kommuneplanlegging.
10. Kommunestyret er ansvarlig for kommunens overordnede planlegging og kommunens økonomi. Kommunens administrasjonssjef må samordne og vise koblingen mellom samfunnsdel og handlingsdel med økonomiplan.

Sammenhengene kan illustreres med følgende illustrasjon:

Kommunens utfordring er at større endring i gjeldende planer krever at man har, og at det settes av, nødvendige ressurser for å kunne gjøre revisjoner. Normalt setter en kommune av omtrent et årsverk, som kan brukes over et par år, når en skal revidere planer som samfunnsdel, arealdel eller andre større sektorplaner. Temaplaner er, avhengig av tema, mindre ressurskrevende.

GJELDENDE PLANSTRATEGI I SORTLAND KOMMUNE OG STATUS

Kommunestyret vedtok i møte 10.11.2022, Sak 104/22, Planstrategi for Sortland kommune 2023-2024, at kommunedirektøren skulle prioritere følgende planer:

- Revisjon av plan for Energi og Klima
- Rullering Hovedplan for vannforsyning
- Revisjon Byplan
- Revisjon Arbeidsgiverstrategi for Sortland kommune
- Ny: Strategisk plan for stedsutvikling og mobilitet (Sortlandspakka)
- Revisjon Handlingsdelen i Kommunedelplan STOLT

Kommunestyret ba i tillegg kommunedirektøren «igangsette delvis revisjon av arealplan for lokalisering av nytt havneavsnitt på Kringelen.» Grunnlaget for revisjonen skulle være mulighetsstudier for lokalisering av nytt havneavsnitt fra henholdsvis 2014 og 2021.

Det gis i det følgende en oversikt over status på vedtatt planarbeid. Oversikten viser at administrasjonen ennå ikke har fått startet opp arbeidet med flere av planene. Det tas og til orde for at kommunen gjør endring i gjeldende planstrategi.

Kommunedelplanen for Oppvekst, STOLT, ble – etter lang prosess – vedtatt i 2015. Planen er svært ambisiøs, og det ble i planprosessen gjennomført en rekke delprosesser. Gjennom bred deltagelse gir beskrivelser og målsettinger som samlet etablerer gode visjoner for hvordan man skal skape et godt og inkluderende oppvekstmiljø i Sortland kommune. Planen mangler likevel en mer forpliktende handlingsdel og har medført at planen har blitt litt «usynlig».

Det er den siste tiden avdekket at kommunen har visse utfordringer i deler av barne- og ungdomsgruppen. Det er derfor behov for et mer målrettet arbeid der kommunen gjennom langsiktig arbeid styrker arbeidet for et mer positivt og inkluderende barne- og ungdomsmiljø. Oppvekstprofilen for Sortland kommune https://www.fhi.no/op/oppvekstprofiler/hent-oppvekstprofil/ viser at kommunen på flere områder har utfordringer som kun løses gjennom et langsiktig planmessig arbeid.

Kommunedirektøren vil derfor tilrå at kommunen reviderer gjeldende oppvekstplan og at det legges til grunn at man får på plass en operativ plan med definerte mål og tiltak.

Status gjeldende planstrategi for Sortland kommune 2023-2024.

Plan	**Status**	**Aktuelle problemstillinger**	**Planprosess**
KDP Energi og Klima	Vedtatt planprogram	Kommunen mangler per dato klimakompetanse.	Det er dialog med ekstern kompetanse for bistand for gjennomføring av arbeid/klimabudsjett.
Hovedplan for vannforsyning	Ikke startet	Det er en politisk problemstilling om en skal bygge ny demning i Storvannet. Det er videre en diskusjon om behovet for en 3. vannkilde i tillegg til Lilandsvatnet og Storvannet.	Det legges i planprogram til grunn at eventuelle avklaringer om dam eller andre tiltak gjøres i samband med rullering av hovedplan. Forslag til planprogram vinter 2023/24.
KDP Byplan (arealplan)	Ikke startet	Administrasjonen har prioritert ressurser til planprosess for nytt havneavsnitt og har ikke hatt kapasitet til å starte opp arbeidet med ny byplan.	Det planlegges å legge frem planprogram våren 2024. Det legges opp til bred medvirkning
Arbeidsgiverstrategi	Ikke startet	Kommunen må gjennomgå strategier på sektornivå for hvordan fremstå som en attraktiv arbeidsgiver. KS Arbeidsgivermonitor er tydelig på at ko0mmunene i årene som kommer vil	Strategien vil utvikles gjennom bred medvirkning i løpet av 2024.

Stedsutvikling og mobilitet	Ikke startet	Det er politisk flertall om, i planarbeidet, å ikke legge til grunn parkeringsbetaling eller bruk av bompenger.	FS sendte sak 038/23 tilbake kommunedirektør med bestilling om å konkretisere innholdet i en «Sortlandspakke». Det skal legges til bred medvirkning i hele Vesterålen. Saken skal være ferdig i god tid før høring for RTP.
KDP Stolt (handlingsdel)	Ikke startet	STOLT – Kommunedelplan for oppvekst ble etter oppstart i 2007 vedtatt i 2015. Det er behov for revisjon. Det foreslås at det lages nytt planprogram høsten 2023 for ny kommunedelplan for oppvekst i Sortland kommune og at planarbeidet gjennomføres i 2024.	Kommunedelplan for kvalitet i skole og barnehage gjøres om til sektorplan.
Nytt havneavsnitt, Kringelen (arealplan)	Arbeidet har startet og man har fått innspill til planstrategi	Det er en politisk problemstilling om en, som del av arbeidet med alternativlokalisering og svare ut innspill fra regionalt nivå, skal bruke ressurser på å utrede allerede vedtatt havneavsnitt (Ånstad). En må uansett begrunne hvorfor en ønsker havn en annen sted enn hva som er vedtatt i overordnet plan.	Kommunen har overtatt ansvaret for planprosessen. Det er startet dialog med lokalt reinbeitedistrikt som etter avtale skal føre frem til en med formell konsultasjon.

KOMMUNAL PLANSTRATEGI I NY VALGPERIODE

Kommunen er, jf Plan og bygningsloven § 10-1, pålagt å ha en planstrategi som skal rulleres minst hvert fjerde år, og senest året etter gjennomført kommunevalg. Sortland kommune har vedtatt at det skal gjøres hvert år i samband med budsjettbehandlingen. Det gir at Sortland kommune har en mer aktiv planpolitikk enn hva som blir definert som et minimum. Det gir og en utfordring i at kommunen må ha mer løpende vurdering av kommunens ulike utfordringer.

Det er i arbeidet med planstrategi et krav om at kommunen har et utfordringsnotat som beskriver kommunens ulike utfordringer. Det skal og som et minimum utarbeides hvert fjerde år. Samtidig er arbeidet med å få på plass ulike planer en del av et langsiktig arbeid der kommunestyret og kommunedirektør følger opp mål og strategier som tidligere er vedtatt i kommunens samfunnsdel. Det

gir at det ikke er naturlig at kommunedirektør, selv om man har vedtatt å rullere planstrategi hvert år, utarbeider et utfordringsnotat hvert år. Notatet skal være overordnet og det er derfor tilstrekkelig at det oppdateres hvert fjerde år.

Kommunedirektøren vil av den grunn foreslå at det, i samband med rullering av planstrategi høsten 2024, utarbeides et utfordringsnotat som beskriver kommunens utfordringer neste fire år der disse gir status på mål og strategier vedtatt i kommunens samfunnsdel vedtatt i februar 2022.

Kommunedirektøren vil i den anledning og invitere kommunestyret til å ta stilling om det er ønskelig å rullere vedtatt samfunnsdel. En rullering vil i så fall være en justering der nytt kommunestyre, gjennom eget planprogram og prosess for medvirkning, gis mulighet til å sette sitt «bumerke» på kommunens overordnede strategiske plan.

BEHOV FOR NYE PLANER I 2024-2025

Det er å utarbeide nye planer er ressurskrevende, og det er derfor nødvendig å prioritere hvilke planer en mener at det er behov for å rullere eller revidere. Kommunen har tidligere vedtatt å starte opp arbeidet med 7 ulike planer. Flere av disse er ressurskrevende ved at de, ved siden av interne kommune ressurser, og forutsetter tett dialog med eksterne interessenter og medvirkning fra ulike grupper i befolkningen. Kommunedirektøren vil derfor anbefale en viss tilbakeholdenhet med å sette i verk nye ressurskrevende prosesser.

Kommunedirektøren vil likevel peke på behovet for å rullere kommunens overordnede ROS-analyse (Risiko og sårbarhetsanalyse). Gjeldende analyse er fra 2017 og etter kommunedirektørens mening har den globale sikkerhetssituasjonen, klimautfordringene og nye utfordringer identifisert i samband med COVID 19, gjort det nødvendig å gjøre nye vurderinger av hvilken risiko og sårbarhet kommunen står i. Det er naturlig at dette arbeidet gjøres tverrsektorielt og i nært samarbeid med relevante aktører.

Kulturfabrikken har tre planer, Virksomhetsplan med strategisk del for perioden 2025-2028, Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser og Kulturminneplan, som det kommunale foretaket ser behov for å prioritere tidlig i neste kommunestyreperiode.

OVERSIKT OVER VEDTATTE PLANER OG FORELØPIG PRIORITET

PLANNAVN	VEDTATT	Status/forslag til prioritet
Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034	2022	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Kommuneplanens arealdel 2017-2029	2017	Bør rulleres i 2024, etter at man har avklart nytt havneavsnitt.
Kommuneplanens arealdel-Byplan 2015-2027	2015	Ligger i gjeldende planstrategi
Kystsoneplan for Vesterålen	2023	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Strategisk næringsplan	2021	Bør rulleres 2026
Overordnet ROS-analyse, Sortland kommune	2017	Kommunedirektør tilrår at den prioriteres i 2024.
Arbeidsgiverstrategi for Sortland kommune 2017	2017	Ligger i gjeldende planstrategi

Strategisk plan for digitalisering	2022	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Eiermelding	2021	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Kom.delpl. for helse, omsorg og folkehelse 2015-2030	2015	Bør rulleres i 2026
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	2023	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
STOLT: kom.delpl. for oppvekst og oppvekstm 2014-30	2014	Ligger i gjeldende planstrategi. Kommunedirektør tilrår revisjon, dvs ny kdp
Kommunedelplan for kvalitet i skole og barnehage	2022	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode. Gjøres om til sektorplan.
Kommunedelplan for skolestruktur 2019-2034	2019	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Strategi for kommunale formålsbygg og uterom		Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Kommunedelplan for avløp og vannmiljø.	2023	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Hovedplan vannforsyning	2015	Ligger i gjeldende planstrategi
Kommunedelplan for kommunalt veinett	2021	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Strategisk plan for stedsutvikling og mobilitet		Ligger i gjeldende planstrategi
Kommunedelplan for energi og klima	2022	Ligger i gjeldende planstrategi
Kommunedelplan for boligpolitikk	2022	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Kommunedelplan Sortland havn 2012-16	2012	Uklar status
Kulturfabrikken: Virksomhetsplan med strategisk del 2017-2019	2017	Rullering i 2024 gjeldende for perioden 2025-2028
Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser 2019-2022	2019	Blir etter planen, etter prosess, vedtatt høsten 2023.

Kulturminneplan for Sortland kommune 2020-2030	2020	Rullering i 2024, gjeldende for perioden 2024-2030.
Frivillighetsmeldingen	2022	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode
Trafikksikkerhetsplan	2023	Rulleres årlig
Temaplan for forebygging	2023	Ikke prioritet i neste kommunestyreperiode